

ŞEMS-İ TEBRİZİ'Yİ AHİ EVRAN MI ÖLDÜRDÜ?

ALİ RIZA MUKADDEM

Şems-i Tebrîzî'nin Sonu

Abdulkâdir b. Muhammed el-Kureşî el-Hanefî 1358-1369 yılları arasında yazdığı *El-Cevâbirü'l-muziyye fi Tabakâti'l-Hanefiyye* adlı eserinde Şems-i Tebrîzî'nin kayboluşunun üzerinden yaklaşık 120 yıl geçtiği bir dönemde, "Tebrîzî yok oldu ve nerede olduğu bilinmiyor, derler ki: Mevlânâ Celaleddin'in etrafındakiler onu öldürdü, Allah en iyisini bilir."¹ yazmıştır. Gerçekten de günümüzde olduğu gibi o dönemde de Şems-i Tebrîzî'nin sonu hakkında özellikle Konya halkı arasında görüş ayrılığı söz konusuydu, birileri çekip gittiğine inansa da bazıları öldürüldüğü kanaatindeydi. Mevlânâ'nın büyük oğlu ve aynı zamanda Şems-i Tebrîzî'nin öğrencisi Sultan Veled, 1291 yılında yani Şems'in kayıplara karıştığından yaklaşık 45 yıl sonra kaleme aldığı *İbtidanâme* (*Velednâme*) adlı eserinde Şems'in Konya'yı terk edeceğine dair verdiği karardan ve bu gidişin artık bir dönüşü olmayacağından kendisine bahsettiğinden söz etmiştir. Sultan Veled hatta

şu ilginç bilgiyi de Şems'ten naklen eserine eklemiştir: "Uzun zaman (gözlerden uzak) kaldığımda kesin onu bir düşman öldürdü diyecekler".²

Feridun Sipehsalar da 13. yüzyılın son yıllarında yazdığı *Risâle-i Sipehsalar* adlı eserinde tıpkı Sultan Veled gibi Şems-i Tebrîzî'nin ansızın çekip gittiğinden bahsetmiştir.³ Her iki yazar bu olay üzerine Mevlânâ'nın Şam'a gittiğini ve orada çok sevdiği arkadaşını aradığını, ancak bulamayınca Konya'ya dönüp Salahaddin Zerkub'u kendisine dost ve sohbet arkadaşı seçtiğini yazmışlar.

Fakat Ahmed Eflaki, Şems-i Tebrîzî'nin kayıplara karıştığından yaklaşık 110 yıl sonra tamamladığı *Menakibü'l-Arifin*'de, kendisinden önce yazılan iki kaynağın aktardığı bilgilerin aksine Şems'in öldürülmesi hususundan da bahsetmiştir.

Eflaki eserinde Şems-i Tebrîzî'nin sonu hakkında, ikisi ismen belli olmak üzere dört kaynaktan bilgi aktarmıştır.

1 Abdülkâdir El-Kureşî el-Hanefî, *El-Cevâhirü'l-muziyye fi Tabakâti'l-Hanefiyye*, haz. Abdülfettah Muhammed el-Hilo, Dâru Hicr, Cize 1993, C. 3, s. 345.

2 Sultan Veled, *İbtidanâme*, haz. Muhammed Ali Muvahhid ve Ali Rıza Haydari, Hârezmi yayınları, Tahran 1389, s. 63-64.

3 Feridun Sipehsalar, *Risâle-i Sipehsâlâr der Menâkib-i Hazret-i Hudâvendigâr*, haz. Muhammed Afşin Vefâî, Suhan, Tahran 1387, s. 111-112.

*Dervişlerin toplantısı.
Mevlânâ, Mesnevî,
Arthur M. Sackler
Koleksiyonu*

O, en sahih rivayet olarak nitelendirdiği bir bilgiyi Sultan Veled'den naklen şöyle aktarmıştır: Şems bir gece Mevlânâ ile halvette otururken birisi dışarıdan onun dışarı çıkmasını istedi. Derhal ayağa kalktı ve Mevlânâ'ya "Beni öldürmek için çağırıyorlar." dedi. Mevlânâ ise "Maslahattır." dedi. Derler ki yedi anut aşağılık kişi Şems'i bıçakladılar, Şems öyle bir bağırdı ki saldıranlar bayıldı,

uyandıklarında ise birkaç damla kandan başka hiç bir şey görmediler ve o günden itibaren artık Şems'ten bir iz bulunmamaktadır. Eflaki saldırıda bulunanların akıbetinin çok kötü olduğunu söylemiş ve Mevlânâ'nın küçük oğlu Alaaddin'in de bu hadise de parmağının olduğunu ima etmiştir.⁴

Eflaki başka bir yerde aynı bilgiyi tekrarlamıştır: Bazı ashap şu konuda

4 Şemsüddin Ahmed el-Eflâki el-Ârifî, *Menakıbu'l-Arifin*, haz. Tahsin Yazıcı, TTK yay., Ankara 1976-1980, C. 2, s. 683-684.

müttefiklerdir ki Şems bıçalandıktan sonra kayıplara karışmıştır.⁵ Fakat aynı sayfada farklı bir rivayete de yer vermiştir: Bazıları da Büyük Mevlânâ'nın (Mevlânâ'nın babası Baha Veled'i kastetmektedir) yanı başında medfun olduğunu rivayet etmişlerdir!⁶ Eflaki ilerleyen satırlarda bu ikinci görüşünü destekleyen bir menkıbe de anlatmıştır. O, şeyhi Ulu Arif Çelebi'den, o da annesi Fatıma Hatun'dan herkesin bilmediği bir "sır" olan şu rivayeti aktarmış: Şems şehit olduktan sonra katiller onu bir kuyuya atar; Şems rüyada Sultan Veled'e nerede olduğunu söyler, o da güvenilir arkadaşlarıyla birlikte cesedi çıkarıp Mevlânâ'nın medresesinde medresenin bânisi olan Emir Bedreddin Gevhertaş'ın yanı başına defneder.⁷

Görüldüğü üzere Eflaki'nin hem rivayetlerinde hem de rivayetlerin içeriğinde bir tutarsızlık söz konusu. İlginç şu ki Şems'in öldürüldüğüne dair rivayetlerin asıl kaynağı olan Sultan Veled kendi eserinde bu bilgileri nakletmemiştir, bu da garip bir husus. Bu durum şöyle açıklanabilir: Ya Şems'in öldürüldüğüne dair dedikodular gaybubetinden yıllar sonra halk tarafından uydurulmuş ya da Sultan Veled ve hatta Sipehsalar bu konuda hakikati gizlemek istemişlerdir. Bu ikinci görüş pek de mantıklı gözüküyor, zira Şems'in "katlinden" 45 yıl geçtikten sonra eserinde böyle bir olayı ört bas etmeğe çalışmak, Sultan Veled gibi saygın bir tarikat şeyhini, gerçeği bildikleri muhtemel olan müritler nezdinde küçük

düşürebilirdi. Bu yüzden olsa gerek, Mevlevi tarikatı mensubu ve uzmanı birçok kişi, örneğin Hüseyin Fahreddin Dede, Mehmed Celeleddin Dede, Azmizade Ahmed Dede, Ahmed Remzi Dede ve Veled Çelebi İzbudak, Eflaki'nin iddialarına pek sıcak bakmamış ve Şems'in gaybubetinden yana bir tavır sergilemişlerdir.⁸

Şems-i Tebrîzî'yi Ahi Evren/Ahiler mi Öldürdü?

Durum böyleyken Selçuk Üniversitesi Tarih Bölümü hocalarından Mikail Bayram 1991 yılında yayınladığı kitabında, "Şems-i Tebrîzî'nin Öldürülmesi Olayı İle İlgili" başlığı altında Eflaki'nin kimliklerini bildirmediği katillerin kimliğini tespit ettiğini iddia ederek bunların başta Ahi Evren olmak üzere Konya ahileri olduğunu yazmıştır.

Bayram *Menakıbu'l-Arifin*'deki bir menkıbeden hareketle şöyle bir tesbitte bulunmuş:

"Eflâkî'nin rivayetine göre aynı Hanikâhta gene bir tören sırasında Şems-i Tebrîzî ile Vezir Nâsirü'd-Din arasında meydana gelen boşnutsuzluk yüzünden Vezir Nâsirü'd-Din adamlarını gönderip, Şems'i katlettirmiştir."

Ve sonra Eflaki'nin "en sahih" diye nitelendirdiği ve yukarıda naklettiğimiz rivayetini aktarmış ve şu iddiada bulunmuştur:

"Bu rivayeti yukarıdaki rivayete göre değerlendirecek olursak bu kişilerin Vezir Nâsirü'd-

5 Eflaki, C.2, s. 700.

6 Aynı yer.

7 Eflaki, C. 2, s. 700-701.

8 Semih Cehyan, "Şems-i Tebrîzî", *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, C. 38, s. 514; Şems'in ölümü ve ona intisap edilen mezarlar hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ali Rıza Mukaddem, "Şems-i Tebrîzî'nin Hayatının Son Dönemine Dair Düşünce ve Tespitler", *Tebriz Başkonsolosluğunun Kuruluşunun 100. Yılı*, ed. Umut Başar, Nobel yay. Ankara 2021, s. 287-301.

9 Mikail Bayram, *Ahi Evren ve Ahi Teşkilatı'nın Kuruluşu*, Damla Matbaacılık, Konya 1991, s. 57.

*Din'in adamları olduğuna hükmetmek gerekir. Eflâkî'nin bu rivayetindeki Vezir Nâsirü'd-Din'in babsimize konu olan Ahi Evren Şeyh Nâsirü'd-Din olduğu ortaya çıkmaktadır. Gelişen olaylar bunu açık olarak göstermektedir. Ancak onun Vezirlik yaptığına dair bir kayda rastlanmamaktadır. Fakat II. Gıyasü'd-Din Keybüsrev'in ölüm tarihi olan 643 (1245) yılından sonra gelen iki yıl içinde bu makamda bulunmuş olabilir... Ola ki Eflâkî burada ona muhalefetten dolayı "Vezir" kelimesini günabhâr anlamında kullanmıştır."*¹⁰

"Böylece bu şeyh Nâsirü'd-Din'in yani Ahi Evren'in, Alâü'd-Din Çelebi ile birlikte Şems-i Tebrîzî'nin öldürülmesinde parmağı bulunduğu ortaya çıkmaktadır. İşte bu yüzden Mevlânâ'nın ve Ahmed Eflâkî'nin hakaretlerine ma'ruz kalmıştır. Hatta Eflâkî, onu her anışta olduğu gibi bu rivayette de gene hakaret maksadıyla "Vezir" kelimesini tevriyeli olarak hem günahkâr anlamında kullanmış, hem de bu kelime ile onun bir dönemde vezirlik makamında bulunmuş olduğuna da işaret etmek istemiştir.

Şems-i Tebrîzî'nin öldürüldükten sonra cesedinin Ahi Bedrü'd-Din Gühertaş'ın (659/1261) bahçesindeki kuyuya atıldığına dair rivayetler artık kesinlik kazanmış bulunuyor. Bu durumda Şems'in öldürülmesi olayında parmağı bulunanlardan biri de Ahi Bedrü'd-Din Gühertaş olmalıdır."¹¹

Fakat Bayram 2006 yılında yayınladığı *Sosyal ve Siyasi Boyutlarıyla Ahi Evren-Mevlânâ Mücadelesi* adlı eserinde aynı tezi savumaya devam etse de özel adların okunuşunda yaptığı bazı bâriz hataları sessiz bir şekilde düzeltme/

değiştirme yoluna gitmiş ve olayı şu şekilde anlatmıştır:

*"Eflâkî, bir başka yerde de Şems'in öldürülmesi ile ilgili olarak şu bilgiyi vermektedir: Vezir Nusretü'd-din hanıkabında bir toplantı vardı. Şems de oradaydı. Bu vezir Nusretü'd-din orada Şems'e karşı saygısız davranışlarda bulunmuş, bunun üzerine Mevlânâ Şems'in elinden tutup onu oradan uzaklaştırmış. Bu olaydan sonra Sultanın adamları varıp onu hile ile götürüp, şehid etmişler. Şems'in ölümü olayı ile ilgilenenleri yanıltan en önemli mesele Eflâkî'nin verdiği bu haberdir. Bu olayı araştıranlar, bu haberi tamamen görmezlikten gelmişlerdir. Çünkü, burada babsi geçen Nusretü'd-din, Emir-i Dad (Adalet bakanı) olan Nusretü'd-din Ahmed'dir... Başta A. Gölpmarlı olmak üzere, Şems'in katli meseleri üzerinde duranların, ya bu habere hiç rastlamadıkları, ya da itibar etmedikleri anlaşılmaktadır."*¹²

"Bu itibarla Eflaki'nin adamlarını göndererek Şems'i öldürttüğünü söylediği şahsın Emir-i Dad Nusretü'd-din olduğundan şüpheye mahal bulunmamaktadır. Bu Emir Nusretü'd-din'in adalet işlerinden sorumlu emir olarak Şems'i öldürtmesi, Şems'in öldürülmesinin adli bir vak'a olduğunu düşündürmektedir. Yani Kimya Hatun'u öldürmüş olmasından dolayı işlediği suçun usulüne uygun olmayan bir infazı olmalıdır. Bu sırada Ahi Evren Hâce Nâsirü'd-din de vezir olduğu için Şems'in öldürülmesi olayından birinci derecede sorumlu tutulmuştur... Ahmed Eflâkî, Alâü'd-din Çelebi'nin Mevlânâ ve çevresindekilere muhalif olan kötü kişilere uyararak, Şems'in katledilmesi hadisesinde rol almıştır derken, Mevlânâ ve çevresindekilerin bir numaralı

10 Aynı yer.

11 Bayram, 1991, s. 58.

12 Mikail Bayram, *Sosyal ve Siyasi Boyutlarıyla Ahi Evren-Mevlana Mücadelesi*, Damla Ofset, Konya 2006, s. 153-154.

muhalifi olan Vezir Nasirü'd-din'i ve çevresindekileri yani Ahileri kastetmektedir.

Sonuç itibariyle Eflaki'nin derlediği haberlerden Şems-i Tebrîzî'yi 1247 yılında vezirlik makamında bulunan Hacı Nasirü'd-din'in (Ahi Evren) ve Emir-i Dad Nüsret öldürmüş oldukları anlaşılmaktadır. Hacı Nasirü'd-din bu sırada vezir idi. Bu yüzden Eflâki, Şems'i öldürenlerin sultanın adamları olduğunu bildirmektedir. Çünkü Vezir Nasir'üd-din, Sultan II. İzzü'd-din Keykavus'un veziri, Nüsretü'd-din ise, onun adliye nazırıydı. Dolayısıyla... Mevlânâ'nın Sultan II. İzzü'd-din Keykavus'a muhalefet etmesi buradan kaynaklanmaktadır.”¹³

Peki Bayram bu iddiasında haklı mı? Bayram'ın tüm bu iddialarına kaynaklık eden *Menâkıbu'l-Arifin*'deki rivayeti, orijinal metin ve sahih çevirisinden okuyup incelemek bu iddianın ne kadar doğru yahut yanlış olduğunu ortaya koyacaktır.

Görselde orijinal Farsçasını gördüğünüz rivayetin Türkçe çevirisi şöyledir:

9 (۱۰۴/۴) همچنان از اصحابِ قدیم منقولست که چون نصره‌الدین وزیر طابَ تَرَاهِ خانقاهِ خودرا تمام کرد ، اجلاسِ عظیم کرده علما و شیوخ و اکابر شهر جمع آمده بودند ، بعد از ختمِ قرآن بساع شروع کرده دم بدم نصره‌الدین وزیر در سماع بحضرت مولانا شمس آسیب می‌کرد ؛ دست و دامانهاش بدو می‌رسید و نگاه داشت ارباب بصیرت نداشت ؛ همانا که حضرت مولانا انفعالِ عظیم نموده دست شمس را بگرفت و از سماع بیرون آمد ؛ چندانکه اکابر کرام لایها کردند ممکن نشد ؛ بعد از فرو داشت سماع همانساعت سرهنگان سلطان رسیدند باهانتِ تماش بر دند و در حال شهیدش کردند

شعر (رمل)

پندِ مردانِ نشوئی شوخی کنی خویشتن بر تیغِ پولادی زنی

“Yine eski arkadaşlardan nakledilmiştir ki Vezir Nusretüddin (toprağı iyi olsun) hanikabını tamamladığında büyük bir tören yaptı. Şehrin bilginleri, şeyhleri ve uluları orada toplanmıştı. Kur’ân okunduktan sonra semaya başlandı. Sema sırasında Vezir Nusretüddin’in eli ve eteği sık sık Mevlânâ Şems’e çarpıp, onu rabatsız ediyordu. Onda basiret sahiplerini gözetme yoktu.

Süfîler bir bahçede sohbet ediyorlar. Alişîr Nevâî, Sedd-i İskenderî, Bodleian Kütüphanesi

Şeyh Saîdî ile Hz.
Mevlânâ semâ
meclisinde. Kulliyat-ı
Saîdî, Walters Sanat
Müzesi

*Mevlânâ son derecede kızdı ve Şems'in elini tutup
semadan çıkardı. Ulular ne kadar yalvardılarsa da
Mevlânâ'nın bu hareketine engel olamadılar. Sema
durduktan sonra Sultan'ın çavuşları derhal gelip
büyük hakaretle¹⁴ onu alıp götürdüler ve derhal
şehit ettiler.*

*Erlerin sözünü dinlemeyip terbiyesizlik edersen /
Kendini çelik kılıca vurmuş olursun.*¹⁵

Eflakî'nin burada ifadesi çok açık ve nettir. Vezir Nusretüddin¹⁶, Şems-i Tebrîzî'ye yaptığı saygısızlıktan dolayı Sultan'ın gazabına düşer olup öldürülmüştür. Burada öldürülen şahsın Şems-i Tebrîzî olduğunu düşünmemiz için en ufak bir emare bile yoktur. Hatta Eflakî'nin menkıbenin sonunda yazdığı beyit de öldürülen şahsın, erlerin sözünü dinlemeyen ve Şems-i Tebrîzî gibi bir gönül erbabına saygısızlık eden birisi olduğunu ve bu yüzden öldürüldüğünü göstermektedir. Fakat ne hikmetse M. Bayram hikayeyi çarpıtarak, burada Nusretüddin değil de, Şems'in öldürüldüğünü düşünmüş, ve hatta "başta A. Gölpınarlı olmak üzere, Şems'in katli meselesi üzerinde duranların, ya bu habere hiç rastlamadıkları, ya da itibar etmedikleri anlaşılmaktadır" yazmıştır!

İlginç bir husus da şu ki M. Bayram daha önce yayımladığı eserinde (1991), orijinal metinde geçen "Vezir Nusretüddin" (وزير نصره الدين) adını "Vezir Nâsirü'd-Din" şeklinde okumuş ve bu şahsın "Ahi Evren" olduğunu ileri sürmüştür, fakat 2006'da yayınladığı diğer eserinde fikrini değiştirerek (ve bu fikrini değiştirdiğini de zikretmeksizin), metinde adı geçen şahsın "Emir-i Dad Nusretü'd-din Ahmed" olduğunu ileri sürmüştü ve vezir sandığı¹⁷ "Hâce Nasirü'd-din (Ahi Evren)" ile

14 Bayram, buradaki olayı Eflakî'nin aktardığı rivayete entegre etmek adına hakaret anlamında olan "ihânet" kelimesini "hile" diye çevirmiştir!!

15 Eflakî, 1976-1980, C. 2, s. 694; ayrıca bk. Ahmet Eflâkî, *Âriflerin Menkıbeleri*, çev. Tahsin Yazıcı, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1973, C. 2, s. 133.

16 Bu şahsın adı *Menakıbu'l-Arifin*'in başka bir yerinde (C. 2, s. 647) "Nasreddin Vezir" (نصرالدین وزیر) şeklinde geçse de Tahsin Yazıcı'nın tespitine göre (*Âriflerin Menkıbeleri*, C. 2, s. 23) "Nusretüddin olduğu ve Hamideddin adında bir torunu bulunduğu, Mevlânâ'nın bir mektubundan anlaşılmaktadır." Mevlânâ, Pervâne'ye yazdığı bir mektubunda dedesi Nusretüddin'in hanıkahını torunu Hamideddin'e verilmesini istihdam etmiştir. bk. Mevlânâ Celaledin Rumi, *Mektubat*, haz. Tevfik Sübhani, Merkez-i Neşr-i Danişgahi, Tahran 1371, s. 147 (68. Mektup).

17 İlginç olan şu ki Bayram, Ahi Evren'in vezir olduğu bilgisini 2006 yılında yayınladığı kitabında da yine Eflakî'nin bu söz konusu

birlikte Şems-i Tebrîzî'yi katlettiklerini iddia etmiştir. Hâlbuki hikâyede adı geçen vezir kim olursa olsun, ister “Emir-i Dad Nusretü'd-din Ahmed”, ister “Hace Nasirü'd-din (Ahi Evren)” ve ya herhangi başka birisi, burada öldürülen odur, Şems-i Tebrîzî değildir. Kaldı ki Eflaki, Bayram'ın iddiasının aksine, “tâbe serâh” (toprağı iyi ve temiz olsun) ibaresini kullanarak bu veziri saygı ile yad etmiş, onun “şehit” edildiğini yazmıştır!

Eflaki'nin *Menakibü'l-Arifin*'de aktardığı bu menkıbe M. Bayram'ın “Ahi Evren-Mevlânâ Mücadelesi” tezinin en önemli temel taşlarından birisi olduğu hasebiyle büyük önem arz etmektedir, zira buradaki tespitin yanlış olduğu ortaya çıktığı takdirde, tıpkı Havarnak Kasrı'ndaki gizemli taşın çekildiği takdirde binanın tamamının yıkılacağı gibi, Mikail Bayram'ın da bu hikâyeden yola çıkarak ortaya attığı tüm tez ve iddialar geçersiz sayılacaktır. Unutmayalım ki Bayram bu yanlış tespitine dayanarak Mevlânâ'nın küçük oğlu Alaaddin Çelebi'yi bile Mevlânâ ile aynı dönemde yaşadığına inandığı Nâsireddin Ahi Evren¹⁸ ile bir araya getirmiş ve Kırşehir vâlisi Nureddin Caca Bey eli ile öldürtmüştür!! Umarız bundan sonra bazı amatör yazarlar, bu gibi temelsiz iddialara dayanarak ve olayın aslını metodolojik yöntemler kullanarak temel kaynaklardan teyit ettirmeden, popüler yazılar yazarak halka yanlış ve gerçeği yansıtmayan bilgiler aktarmazlar.

Kaynakça

Bayram, Mikail, *Abi Evren ve Abi Teşkilatı'nın Kuruluşu*, Damla Matbaacılık, Konya 1991.

—————, *Sosyal ve Siyasi Boyutlarıyla Abi Evren-Mevlânâ Mücadelesi*, Damla Ofset, Konya 2006.

el-Eflâkî el-Ârifî, Şemsüddin Ahmed, *Menakıbu'l-Arifin*, haz. Tahsin Yazıcı, TTK yay., Ankara 1976-1980.

—————, *Âriflerin Menkıbeleri*, çev. Tahsin Yazıcı, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1973

Cehyan, Semih, “Şems-i Tebrîzî”, *İslam Ansiklopedisi*, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, C. 38, s. 511-516.

El-Kureşi el-Hanefî, Abdülkâdir, *El-Cevâbirü'l-muziyye fi Tabakâti'l-Hanefiyye*, haz. Abdülfettah Muhammed el-Hilo, Dâru Hicr, Cize 1993.

Sipehsalar, Feridun, *Risâle-i Sipehsâlâr der Menâkıb-ı Hazret-i Hudâvendigâr*, haz. Muhammed Afşin Vefâî, Suhan, Tahran 1387.

Sultan Veled, *İbtidanâme*, haz. Muhammed Ali Muvahhid ve Ali Rıza Haydari, Hârezmi yayınları, Tahran 1389.

Mevlana Celaleddin Rumi, *Mektubat*, haz. Tevfik Sübhani, Merkez-i Neşr-i Danişgahi, Tahran 1371.

Mukaddem, Ali Rıza “Şems-i Tebrîzî'nin Hayatının Son Dönemine Dair Düşünce ve Tespitler”, *Tebriz Başkonsolosluğunun Kuruluşunun 100. Yılı*, ed. Umut Başar, Nobel yay., Ankara 2021, s. 287-301.

rivayetinden aldığı yazmaktadır!!! (bk. s. 115)

18 Bugün elde edilen yeni belgeler sayesinde artık ahilik teşkilatının önemli isimlerinden olan Nâsireddin Ahi Evren'in 14. yy'ın ortalarında hâlâ yaşıyor olduğunu, Mevlânâ ve Şems olaylarında büyük ihtimal henüz doğmadığını biliyoruz. Ne yazık ki Mikail Bayram, *Menakibü'l-Arifin* başta olmak üzere dönemin kaynaklarında karşılaştığı tüm “Nâsireddin, Nasireddin, Nasreddin, Nusretüddin” (ناصر الدين، نصير الدين، نصر الدين، نصره الدين) adlı şahısları “Ahi Evren” adanmış ve ona yapmadığı işler ve yazmadığı eserler atfetmiştir!!

Sûfîlerin meclisi. Mevlânâ, Mesnevî, Metropolitan Müzesi